

Het Martin Buber

In de afgelopen jaren is het voortgezet onderwijs vrijwel geheel uit Kerkrade verdwenen, op het vmbo-onderwijs na. Hierdoor moeten de kinderen uitwijken naar middelbare scholen in Heerlen en Landgraaf. Omdat onderwijs de basis is van een vitale stad en alle kinderen van Kerkrade een kansrijke start verdienen, slaat de gemeente Kerkrade met diverse maatschappelijk partners uit onderwijs en kinderopvang de handen ineen. Dit heeft eind augustus geleid tot het plan om in Kerkrade een nieuwe volwaardige Vmbo-Havo-Vwo-school op te richten met een vernieuwend onderwijsconcept: Het Martin Buber. De gemeente is van plan om tussen 1 en 30 juni 2021 de voorgenomen aanvraag onder de nieuwe wet Meer Ruimte voor Nieuwe Scholen aan te melden bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Op Het Martin Buber krijgt ieder kind (en ook iedere docent!) de ruimte om zijn¹ talenten te ontdekken en zijn potentieel te ontwikkelen. Wij bieden hun een rijke, gevarieerde omgeving waarin zij zich kunnen oriënteren op hun toekomst. Dat gebeurt niet alleen in het fysieke gebouw, maar ook buiten in verschillende wijken in de stad. In deze wijken zullen er hotspots komen op het gebied van sport, toneel, muziek en zorg en welzijn. Op deze manier leren de kinderen zichzelf én elkaar kennen: hun mogelijkheden, hun grenzen, hun voorkeuren en hun valkuilen. Het Martin Buber stuurt dan ook vooral op zelfbewustzijn en zelfvertrouwen, omdat daarmee het fundament wordt gelegd voor hun verdere leven en hun toekomst. Wie zijn hart en passie leert volgen, vindt zijn eigen weg om betekenisvol en gelukkig te zijn.

Vernieuwend onderwijsconcept

Anders dan andere middelbare scholen, kent Het Martin Buber geen leerjaarklassensysteem. Vanuit een stamgroep werken leerlingen samen en volgen ze een eigen leerpad, dat aansluit bij hun behoeften, ambities en talenten. Een kind kan bijvoorbeeld moeite hebben met talen, maar veel gevoel hebben voor wiskunde. Op Het Martin Buber kan hij dan wiskunde volgen op vwo-niveau, terwijl hij Frans op vmbo-niveau afrondt. Het diploma betreft dan het minimale niveau (in dit voorbeeld Vmbo), maar kan worden aangevuld met certificaten op een hoger niveau. Met deze certificaten kan het kind vrijstellingen krijgen bij een eventuele vervolgopleiding. Ook kan het kind gebruikmaken van deze certificaten wanneer hij later een 21+ toets aflegt. Op die manier krijgt ieder kind de ruimte om zich veel persoonlijker te ontwikkelen, omdat niet het niveau centraal staat, maar de brede ontplooiing en de samenhang.

Op Het Martin Buber fungeert de docent als een coach die de kinderen stimuleert om het maximale uit zichzelf te halen. Zij krijgen de vrijheid én de verantwoordelijkheid om op hun eigen manier en in hun eigen tempo te werken aan concrete doelen. Zittenblijven bestaat dan ook niet. Wel wordt de kinderen een heldere structuur geboden, want het onderwijs en de afspraken zijn natuurlijk niet vrijblijvend. Er wordt dan ook gewerkt met ontwikkeldoelen. Enerzijds houden we de vastgestelde einddoelen uit het landelijke curriculum scherp voor ogen, omdat die nu eenmaal behaald moeten worden voor het diploma. Daarnaast stimuleren wij de kinderen om hun eigen ontwikkelbehoefte in de volle breedte te onderzoeken en vervolgens te vervullen; met hoofd, hart en handen. De makers zijn niet meer of minder dan de denkers; de bakker of de metselaar is even belangrijk als de wetenschapper of de topmanager. Door in projecten met elkaar samen te werken, leren de jongeren dat de 'professors of the mind' niet zonder de 'professors of the hands' kunnen, en vice versa. Zij hebben elkaar nodig, nu en straks.

¹ Voor de leesbaarheid beperken we ons tot mannelijke vervoegingen als we het hebben over kinderen, ouders en docenten, maar uiteraard kan hier ook 'haar' en 'zij' gelezen worden.

De filosofie

'Ich und du' is een belangrijke grondgedachte in Buber's onderwijsfilosofie. Een kind moet zichzelf leren kennen om de ander te kunnen zien zoals hij is, zonder oordeel of belang. Op Het Martin Buber leert ieder kind zich te verbinden met zichzelf, met de ander en met zijn omgeving. Het is de school vóór en mét de hele gemeenschap, waar alle betrokken partners samenwerken aan de optimale ontplooiing van ieder kind. Daarom zoeken we nadrukkelijk de samenwerking met ouders, de buurt, verenigingen, kinderopvang, primair onderwijs en vervolgonderwijs, (jeugd)zorg en het gemeentebestuur. Door met elkaar onze gedeelde waarden uit te dragen en vooral voor te leven, leren kinderen niet alleen om de regie over hun eigen leven te nemen, maar ook om hun talenten in te zetten voor een vitale samenleving en een duurzame wereld.

De opzet en inrichting van ons onderwijsconcept zijn geen strijd tégen het bestaande onderwijs, maar een strijd vóór vernieuwing. Te lang hebben scholen gevangen gezeten in het systeem, waarin meer nadruk lag op controle en bureaucratie dan op vertrouwen en ontwikkeling. Eigenlijk leerden we kinderen hun natuurlijke nieuwsgierigheid af, hun motivatie om uit zichzelf te leren. Dit tijdperk vraagt om mensen die luisteren naar hun innerlijke stem, naar wat zij zelf willen en kunnen, en die van daaruit onderzoeken wie en wat zij nodig hebben om voor hun omgeving van betekenis te zijn. Op Het Martin Buber leren wij hun om die persoonlijke kracht effectief in te zetten voor een betere toekomst, voor henzelf en ook voor de omgeving waarvan zij deel uitmaken. Als leerling ben je namelijk ook burger. De school stimuleert haar leerlingen dan ook om na te denken over hun rol als wereldburger in de samenleving.

Een dag uit de praktijk

Hoe ziet dit onderwijsconcept er nu uit in de praktijk? Een dag op Het Martin Buber begint om 8:30 uur en duurt tot 17:00 uur. De leerling start de dag samen met de mentor/coach en bespreekt met hem de dag-, week- en maandplanning. Tot 12:00 uur krijgt de leerling het verplichte curriculum aangeboden. Vervolgens bereiden zij samen de lunch, waarna een half uur wordt ingeruimd voor rust en bezinning. De middag staat in het teken van talentontwikkeling en ondersteuning, zoals hierboven beschreven. Dit programma ziet er voor iedere leerling anders uit en wordt mede door henzelf vormgegeven, geëvalueerd en bijgestuurd. Na 17:00 is de schooldag echt ten einde, zodat thuis volop ruimte is voor 'quality time'. De leerlingen krijgen geen verplicht huiswerk mee naar huis, omdat hun dag al voldoende gevuld is met motivatie, ontwikkeling, inspiratie en ontplooiing.

Een leven lang ontwikkelen

Het Martin Buber legt de basis voor een Leven Lang Ontwikkelen. Ons onderwijs is erop gericht om ieder kind vanuit zijn individuele essentie weerbaar en wendbaar te maken. Dat is hoognodig, want de samenleving ontwikkelt zich zo snel, dat we simpelweg niet weten hoe zij er over pakweg twintig jaar uitziet. Welke beroepen zijn er dan, en welke misschien niet meer? We kunnen het niet voorspellen en daarom is het belangrijk dat wij onze leerlingen eigentijdse competenties aanreiken als kritisch denken, creativiteit, communicatie, karakterontwikkeling, burgerschap en samenwerking. Het zijn de instrumenten die zij nodig hebben voor een flexibele basishouding, die hun leert om hun talenten in te zetten voor wat de wereld op dat moment van hen vraagt. Leren en ontwikkelen stopt niet als zij volwassen zijn, maar duurt een leven lang.